

OUDEGA (W), DE HERVORMDE KERK

In een archiefstuk uit 1132 wordt de kerk van Oudega voor het eerst vermeld. Over de ouderdom van het gebouw is niets bekend en er valt evenmin iets te zeggen over wijzigingen of vernieuwingen, want in 1755 is op de fundamenten van de oude kerk een nieuwe gebouwd.

De **zadeldaktoeren**, waarvan de ouderdom ook niet bekend is, bleef toen staan en onderging in 1757 een ingrijpende herstelling, waardoor zijn bestaan nog ruim honderd jaar kon worden gerekend tot de afbraak in 1868.

Het **exterieur** van het zaalkerkje is van een grote eenvoud. Het metselwerk is zonder versieringen. De rondbogige ramen hebben een houten roedeverdeling. Toen in de jaren 1868 - 1869 de nieuwe toren werd gebouwd is de kerk naar het westen toe verlengd in de stijl van het bestaande werk uit 1755. De ingebouwde toren is, voorzover hij boven het kerkdak uit rijst, van hout en afgedekt met een spits. De kroonlijst boven de galmgaten heeft frontachtige vormen.

Toen in 1755 de oude kerk werd afgebroken leverde het afbreekmateriaal f 408-7-0 op. Dit bedrag werd aangewend om de bouw van de door Jelte Eeltes ontworpen nieuwe kerk mede te bekostigen. De kerkvoogdij leende f. 1000-0-0 en kreeg van de staten van Friesland een subsidie van f. 507-7-0. De gehele kerkbouw, onder andere uitgevoerd door aannemer Eite Tjebbes uit Gorredijk, vergde circa f. 3000-0-0.

Interieur

De kerk is toegankelijk via een portaal onder de toren. Tot 1868 was er een zij-ingang. De kerkruimte wordt afgedekt door een eenvoudig tongewelf. In de jaren 1961-1962 is het kerkmeubilair (banken uit 1756 en een doophek uit 1869) verwijderd en vervangen door het huidige. Voor de preekstoel werd een verhoogd liturgisch centrum ingericht met een natuurstenen doopvont, gemaakt door Jan van Luyn uit Utrecht en een knielbank, geschenken van de vrouwenvereniging, die ook de nieuwe koperen kronen schonk. Achter in de kerk kwam een predikantenbord.

Preekstoel

In het nieuw liturgisch centrum vormt de preekstoel uit 1755 het middelpunt. Over die preekstoel staat in het bestek voor de kerkbouw: "Vorders sal de aannemer maken een geheele nieuwe Predik-stoel, met kap en trap naa de Teikeninge geheel te maken en naa vereis van sulck werk".

De preekstoel zal dus door Eite Tjebbes of een van zijn knechten gemaakt zijn. Op de hoeken van de kuip zijn gladde gewrongen pilasters geplaatst. De panelen hebben boogvormige versieringen. In de zwikken van de bogen zijn arenden en honden gesneden, mogelijk als symbolen van trouw" Op het voorste paneel was het fraai gesneden wapen van de grietman van Wymbritseradiel, Sjuck Gerrolt Juckema van Burmania Rengers aangebracht. De Sneker beeldhouwer Gerben Jelles Nauta, onder andere bekend door zijn schitterend gesneden preekstoel in de kerk van Lemmer, vervaardigde het wapen voor f. 4-10-0.

Grafzerken

In de vloer van het liturgisch centrum zijn oude grafzerken gelegd, onder andere die van leden van het geslacht Hoytema en van een pastoor, een vicaris en enkele predikanten. Merkwaardig is het in het Grieks gestelde grafschrift voor Rienck van Doiom uit 1585: "Tranen vergietende ben ik geboren en na veel geweend te hebben, sterf ik. Onder veel tranen heb ik het hele leven gezocht te begrijpen. O tranerijk, zwak en beklagenswaardig mensengeslacht dat weerloos wordt weggevoerd in de aarde en daar vergaat".

Bij de grafzerken ligt in de vloer ook de oude, rood zandstenen altaarsteen, herkenbaar aan de vijf wijdingskruisjes.

Geschilderde glazen

Sinds 1988 is de kerk van Oudega weer twee geschilderde glazen uit 1756 rijk. In het laatst genoemde jaar werd de kerk voorzien van een complete, door Ype Staak geschilderde serie glazen met wapens van Friese bestuurs- en rechtscolleges en van plaatselijke gezagdragers. De restanten van deze glazen zijn waarschijnlijk in 1868 verwijderd en kwamen na enige omzwervingen terecht in het Fries Scheepvaart Museum in Sneek, dat in 1960 het glas met opschrift betreffende het Mindergetal van Friesland door Jentsje Popma liet restaureren en reconstrueren.

Het museum stelde dit glas en de restanten van een ander glas in 1986 beschikbaar voor herplaatsing in de kerk. Atelier Bogtman B.V. te Haarlem herstelde en reconstrueerde dit glas met wapens en opschriften van functionarissen van het " Waterschap Wijmbritseradeels cum annexis Contributie Zeedijken de steden Sneek en Ylst daaronder Begrepen ". Verschillende geldgevers maakten de herplaatsing van de glazen mogelijk. Ze zijn te zien in de vensters aan weerszijden van de preekstoel.

Het orgel

In 1872 werd het orgel gebouwd, waarschijnlijk door L. van Dam te Leeuwarden. Het is een tweeklaviers instrument met aangehangen pedaal. Enige jaren geleden is het gerestaureerd door Flentrop Orgelbouw N.V. te Zaandam.

Idzega en Sandfirden

Oudega is eeuwenlang als kerkelijke gemeente gecombineerd geweest met Sandfirden en Idzega. Het fraai aan het Hof gelegen kerkje van Sandfirden uit 1732 wordt sinds 1978 door een stichting beheerd. Het kerkhof en de klokkenstoel van Idzega zijn nog in beheer bij de kerk van Oudega. Onder de klokkenstoel zijn in 1990 oude grafzerken en restanten van een altaarsteen herplaatst. Voor de klokkenstoel ligt het graf van de bekende journalist-literator Jan Piebenga.

S. ten Hoeve
1992